

Bu Sayıda: Yeniden Kapitalist Devleti Tartışmak

Praksis dergisi olarak 2003 yılında “Düzenlemeden Yeniden Düzenlemeye: Türkiye’de Kapitalizmin Yeniden Yapılanması ve Devletin Değişen Rolü” başlığıyla yayımladığımız 9. sayıda kapitalist devlet ve onun dönüşümü üzerine kapsamlı bir tartışma yürütmüştük. Sözkonusu sayı, neoliberalizm olarak adlandırılan ve 1980’li yıllardan dünya kapitalizmine hakim olan piyasa odaklı ekonomi politikalarının başarısızlıkları ve yetersizlikleri sonucunda ortaya çıkan bir tür krize yanıt olarak geliştirilen yeni bir uluslararası ekonomik ve politik çerçeveye Türkiye kapitalizminin de uyarlanmaya çalışıldığı önemli bir uğrakta hazırlanmıştı. 2000’li yıllara damgasını vuracak “yönetişim” ve “düzenleyici devlet” gibi kavramları sorgulamış, kapitalist ekonomi yönetiminin nasıl siyaset dışılaştırdığını ve Türkiye’de devlet-sermaye ilişkilerinin hakim anlatıların aksine kapitalist gelişme dinamikleri içerisinde ve sermaye birikimi gereklilikleri rotasında şekillendiğini ortaya koymuştuk. *Praksis*’in 71. sayısında, hem dünya hem de Türkiye kapitalizmi açısından çok daha özel, hatta olağanüstü ve tarihi denebilecek bir uğrakta, “yeniden kapitalist devleti tartışmak” ihtiyacı içerisinde okuyucuyla buluşuyoruz.

2008 küresel ekonomik krizini takip eden dönem özellikle uluslararası iş bölümüne olan etkisi ve tetiklediği finansal istikrarsızlıklarla neoliberal birikim rejiminin sınırlarını ve kırılganlıklarını açığa çıkarırken, ulus devlet ve sermaye ilişkilerini dönüştürmüş ve yeni melez ilişki biçimlerini ortaya çıkarmıştır. Uluslararası finans piyasalarındaki sarsıntı ve krizler sermaye birikim süreçleri bakımından iç piyasaları ön plana çıkarmış; küresel meta zincirlerindeki değişimler ve teknolojik rekabet baskısı altında yeni müdahaleci devlet politikalarını gündeme getirmiştir. Temelde bu iki dinamik, finansal istikrarsızlık ve uluslararası iş bölümünün değişimi, sayımızda yer alan yazılarda da ele alındığı gibi farklı coğrafya ve ölçeklerde, kapitalist toplumun üretim ve yeniden üretim alanlarında gözlemlenecek değişim, dönüşüm ve/veya toplumsal krizlerin arka planını oluşturmaktadır. “Yeniden Kapitalist Devleti Tartışmak” ihtiyacını, sözkonusu yeni bağlam ve onun içinde devletin doğrudan ve artan müdahaleci varlığı temelinde gerekçelendiriyoruz: Bu yeni bağlamı nasıl tanımlayabiliriz? 1980 sonrası dünya kapitalizminin yönelimini tanımlarken sıkça başvurduğumuz neoliberalizm yeni bir kriz içerisinde mi? Yoksa bu yeni bağlam zaten neoliberalizmin sonu mu? Ya da “eskinin öldüğü ama yeninin henüz doğmadığı” şeklinde bir ara dönem tarifi yeterli midir? Dahası ana akım yaklaşımların dahi, uzun süredir benimsedikleri “düzenleyici devlet” paradigmasının ötesinde, yeni roller etrafında tartıştıkları devletin artan müdahaleci rolünü hangi kavramlarla açıklayabiliriz? Eleştirel yaklaşımların geliştirdiği “neoliberal-devletçilik” ya da “devlet-kapitalizm” gibi kavramlar, günümüz devletlerinin sözünü ettiğimiz melez ilişki biçimlerine yönelik yeterli açıklama sunuyor mu? Daha ötesinde, devlet ile sermaye arasında ortaya çıkan yeni ilişki biçimleri “şirket-devlet” ya da devletin sermaye bileşeni haline dönüşümü şeklinde tanımlanabilir mi? Çok daha önemlisi, farklı kavramlarla da olsa neticede kapitalist devletin dönüşümünden söz ediyorsak, bu dönüşüm ne tür çelişkileri ve çatışma dinamiklerini barındırıyor?

Praksis’in bu sayısı yukarıda özetlenmeye çalışılan eleştirel siyasal-iktisat temelli sorgulamaları farklı alanlarda ve değişik ölçeklerde gündemine alan yazılara yer veriyor. Bununla birlikte tanımlamaya çalıştığımız devletin artan müdahaleci varlığının aynı zamanda toplumsal cinsiyet, ırk ve din gibi toplumsal varoluşun siyasal ve ideolojik alanlarında da kapsamlı dönüşüm politikalarıyla birlikte

geliştiğini görüyoruz. Devletler ekonomik krizin yanı sıra krizin etkilerinin gündelik hayatta neden olduğu hegemonya ve toplumsal yeniden üretim krizlerini yönetmek üzere topluma mikro ölçekte nüfuz edecek politikalara yöneliyor. Bunun güncel siyasal uzantısı dünya genelinde otoriter rejimlerin yükselişi, burjuva hukuk devletinin sınırlarını zorlayan veya aşan yönetimler ile aşırı sağ ve faşist siyasal eğilimlerin artışı ve nihayetinde günümüz burjuva devletin kurumsal yapısında ortaya çıkan tarihsel nitelikteki değişikliklerdir. Burjuva (liberal) demokrasisinin temel unsurlarından biri olan parlamentoların işlevlerinin de aşındığı bu süreç, kapitalist devlet biçimini hem dünyada hem de Türkiye’de yeniden yapılanmaya zorlamaktadır. Bu bakışla yeniden kapitalist devleti tartışırken, eleştirel siyasal iktisat yaklaşımını genişleyen bir çerçevede düşünmeyi önemsiyoruz. Bu açıdan yakın dönem Türkiye’sini hukuksal-yasal düzenleme biçimlerindeki değişikliklerden devlet ile yurttaş arasında kurulan öznel bağlara, toplumsal cinsiyet politikalarından Kürt meselesi özelinde isyan bastırma stratejileri çerçevesinde tartışan yazıların varlığı sayımızın sözünü ettiğimiz arayışına önemli bir katkı sunuyor.

Sayımıza Nevzat Evrim Önal’ın “Emperyalizm Çağında Kapitalist Devlet: 1916’dan Bugüne Ne Değişti?” başlıklı yazısıyla başlıyoruz. Önal yazısında, öncelikle kapitalist devleti “içe dönük” sınıf egemenliği işlevi ile “dışa dönük” uluslararası rekabet işlevi temelinde tanımlıyor. Yazar sözkonusu iki işlevden hangisinin ağırlık kazandığı sorusunun yanıtını, kapitalizmin dünya tarihsel gelişme sürecinde, 19. yüzyılda emperyalizmin ortaya çıkışından Sovyetler Birliği’nin yükselişi ve yıkılışına, ardından yeniden emperyalizmin restorasyon döneminden 2008 dünya ekonomik krizi ve sonrasına uzanan dönemler bağlamında tartışıyor. Önal, kapitalizmin emperyalizmin aşamasına ulaşmasıyla birlikte uluslararası koşulların ulusal düzey üzerindeki belirleyiciliğinin arttığını; buna karşın İkinci Dünya Savaşı’nın ardından, Sovyetler Birliği’nin sahip olduğu güç üzerinden sistemik bir tehdit olarak algılanması nedeniyle kapitalist ülkelerde içe dönük işlevin öne çıktığını ileri sürüyor. Bu süreçte Sovyetler Birliği’nin yıkılışını emperyalizmin restorasyonuna yönelik yeni bir dönemin başlangıcı olarak değerlendiren Önal, 2008 dünya ekonomik kriziyle de yeni bir bağlamın ortaya çıktığını söylüyor. Yazara göre, günümüz emperyalist sisteminin geçmişe göre çok katmanlı ve daha fazla uluslararasılaşmış üretim/değer zincirlerine sahip yapısıyla kendi içinde son derece karmaşık bir rekabet dinamiği içermekte ve bu durum devleti günümüzde hem rekabetin aracı hem de alanı haline getirmektedir. Önal, yazısında bir taraftan 2008 dünya ekonomik kriziyle açılan emperyalizmin yeni bağlamında kapitalistlerin devleti ele geçirip rakiplerine karşı kullanma eğiliminin köklü burjuva demokrasilerinde dahi demokratik biçimlerin aşınmasıyla sonuçlandığına işaret ederek; bu durumun devleti anlamak için siyaset biliminin sınırlarını aşarak ekonomik temellerden hareket eden bir emperyalizm çözümlemesini gerekli kıldığını savunuyor.

Sayımızın ikinci yazısında Görkem Altınörs, 2008 krizi sonrasında gündeme gelen neoliberalizm tartışmalarına odaklanıyor ve bu tartışmaları Birleşik Krallık üzerinden değerlendiriyor. Altınörs, “Britanya Değerleri” ve Şirket-Devlet: Neoliberal Kriz Sonrasında İngiltere’de Millî-Muhafazakârlık ve Kapitalist Devletin Yeniden Yapılanması” başlıklı yazısında neoliberalizmin sonu ya da post-neoliberalizm kavramsallaştırmalarına eleştirel yaklaşırken, özellikle hegemonya ve hegemonya projesi kavramları üzerinden İngiltere’de 2011-2024 dönemini ve devletin otoriter dönüşümünü sorguluyor. Altınörs yazısında şirket-devlet kavramını öne çıkarmakta; İngiltere’de devletin giderek daha merkezileşmiş ve otoriter bir yapıya bürünmesini, kamu-özel ortaklıkları gibi şirket-devlete özgü maddi pratiklerin gelişimi ve “Britanya değerleri” söylemi çerçevesinde tartışmaktadır.

Emrah Denizhan'ın "Hukuk Devleti Mitinden Yasayla Yönetmeye: Türkiye'de Neoliberal Yasallık Rejiminin İşleyiş Tarzı" başlıklı yazısı ise, Türkiye'de son yirmi yılda yaşanan dönüşümü "hukuksuzlaşma" veya "demokratik gerileme" anlatılarının ötesine geçen bir çerçevede ele alıyor. Yazar, hukukun basitçe askıya alınmadığını, aksine neoliberal birikim rejimiyle uyumlu bir "yönetim mimarisi" olarak yeniden yapılandırıldığını ileri sürerek "neoliberal yasallık" kavramı üzerinden bir çerçeve öneriyor. Gezi Direnişi'nden Kürt siyasal hareketine yönelik müdahalelere, grev yasaklarından iş cinayetlerine kadar uzanan geniş bir kapsamda hukukun; muhalefeti parçalayan, zamana yayan ve etkisizleştiren "yönetme, bekletme ve bastırma" işlevlerini nasıl yerine getirdiğini ortaya koyuyor. Hukuku kayıp bir ideal değil, rejimin bizzat kurucu unsuru ve stratejik bir mücadele alanı olarak yeniden düşünmeye davet ediyor.

Metehan Cömert ve Uğur Sümbül'ün kaleme aldıkları "İçimizdeki Devlet: Türkiye'de Devletin Sıradanlaşması ve Öznenin Devletleşmesi" başlıklı çalışması da sayımıza özgün bir katkı sunuyor. Yazarlar, Türkiye'de devleti anlamaya yönelik Marksist – "araçsal" ve "ilişkisel" – önde gelen yaklaşımlardan farklı olarak, sıradan yurttaşların bilişsel ve duygusal şemalarında devletin nasıl içkin hale geldiğini tartışıyorlar. Sabahattin Ali'nin İçimizdeki Şeytan romanından ilhamla geliştirilen "içimizdeki devlet" kavramsallaştırmasıyla yazarlar, devletin bireysel öznelerin arzuları, alışkanlıkları, gündelik refleksleri ile – maddi olarak da – yeniden üretildiğini belirterek radikal biçimde içselleştirildiği bir evreye ulaşıldığını iddia ediyorlar. Kişisel ve kolektif özgürleşme tahayyüllerinin önüne set çeken, gündelik hayatın pek çok anında kendini soyut ve somut biçimlerde gösteren bilişsel ve sembolik kategorileri deşifre etmeyi amaçlıyorlar. Böylece devletin içselleştirilmesinin sembolik, antropolojik ve kısmen 'banal' görünümüne odaklanarak devlet-özne tartışmasını Türkiye özelinde derinleştiriyorlar. Çalışma, nihayetinde sınıfsal çelişkilerin derin olduğu bir toplumda, devlet fikrinin nasıl olup da bu çelişkileri örtebilen homojenleştirici bir "ruh hali"ne dönüşebildiği sorusuna dikkat çekerek, Türkiye'nin güncel politik gerçekliğinde – özellikle 25 yıllık iktidarın ve son genel seçimlerin ardından – özne ile devlet arasındaki ilişkinin mahiyetinin farklı düzlemlerde de anlaşılabileceğini göstermeye çalışıyor.

Sinem Bal'ın "Ekonomik Krizler, Neoliberal Yeniden Yapılanma ve Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hegemonik Blok" başlıklı çalışması ise son yıllarda küresel ölçekte yükselen toplumsal cinsiyet karşıtı hareketleri, demokratik gerileme bağlamında ele alan; kültür savaşları, "ahlaki panik", "simgesel tutkal" gibi yaygın literatürün aksine neoliberal yeniden yapılanmanın bir sonucu olarak analiz ediyor. Toplumsal cinsiyet karşıtlığını neoliberal kriz yönetiminin merkezî bileşenlerinden biri olarak ele alarak söz konusu hareketlerin, kriz anlarında iktidarların ihtiyaç duyduğu, meşruiyet ve yönetilebilirlik sorunlarına yönelik ideolojik bir işlev gördüğünü vurguluyor. Yazar 2008 küresel ekonomik krizi, 2015 mülteci hareketliliği ve COVID-19 pandemisi gibi küresel kırıma anlarına odaklanarak bu süreçte devreye sokulan toplumsal cinsiyet karşıtı politikalara özellikle nüfus politikaları ve bakım emeğinin aileye devri bağlamında dikkat çekiyor. Böylece emek arzının yeniden üretimi ile yedek işçi ordusunu, demografik süreklilik ile ulusal gücü ve tüketim toplumunu ilişkilendirerek üreme ve aile politikalarının doğrudan ekonomi-politiğin bir meselesi olduğuna dikkat çekiyor. Yazar ayrıca söz konusu hareketlerle ilgili uluslararası ve kurumsal finansman ağlarına dikkat çekerek bu hareketlerin profesyonelleşmesinin ve bilgi üretiminin uluslararası platformlardaki – Birleşmiş Milletler, OECD ve ILO gibi – etkin lobi faaliyetleri ile gerçekleştiğini somut verilerle destekliyor.

Ulaş Cihan'ın "İsyân Bastırma Ekonomisi: Türkiye'de Kürtlerin Ekonomi-Politiği" başlıklı makalesi de, Türkiye'deki otoriterleşme sürecini ve neoliberalizmin kriz yönetimini, Kürt coğrafyası özelinde tarihsel ve yapısal bir süreklilik içinde ele alan, siyasal-iktisat temelinde geliştirilen önemli bir katkı niteliğinde. Makale Kürt illerindeki sosyoekonomik durumu bir "azgelişmişlik" veya "güvenlik sorunu" olarak değil,

sistematik şiddet ve sermaye birikim rejimi temelinde “isyan bastırma ekonomisi” olarak kavramsallaştırıyor. Devletin bilinçli olarak inşa ettiği ve sürdürdüğü bu ekonomide Kürt coğrafyasında izlenen askeri stratejinin, zamanla ekonomik bir yönetim biçimine dönüştüğü, devletin sadece isyanları bastırmakla kalmayıp mülksüzleştirme, zorunlu göç, enformel proletarya, ekolojik yıkım ve yeni birikim modellerinin oluşturulmasında bir araç olarak kullanıldığı belirtiliyor. Böylece yazar askerileşmiş bir birikim rejimi olarak adlandırdığı sürecin, 1920’lerden günümüze tarihsel sürekliliği kesen –buğday üretiminden madencilik ruhsatlarına, ormansızlaşma verilerinden savunma harcamalarına–şiddetin doğrudan bir sermaye birikim aracı olarak işlediğini ileri sürüyor. Bu çerçevede yazar, neoliberalizmin aynı zamanda etnik çatışma bölgelerinde şiddeti yeniden örgütleyen, bölgesel eşitsizliği derinleştiren ve krizleri “savaş ekonomisi” üzerinden yöneten bir tahakküm biçimi olarak işlediğini ortaya koyuyor.

İbrahim Gündoğdu’ya ait “Türkiye’de Yeni Sanayi Politikası Arayışı ve Devletin Dönüşümü: Özel Ekonomik Bölgeler/Endüstri Bölgeleri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yazı, 2008 küresel krizinin ardından yükselen müdahaleci sanayi politikalarına odaklanırken, Türkiye’de sanayi politikaları ve sanayileşmenin tarihsel ve mekânsal dönüşümünü de okuyucuya sunuyor. Yazının en özgün yanlarından biri, farklı kavramsallaştırmalarla yürütülen eleştirel neoliberalizm okumalarına “belirli soyutlama” yaklaşımıyla yöntemsel bir müdahalede bulunması ve alternatif bir kavramsallaştırma peşinde olmasıdır. Yazar, özellikle eleştirel yazın açısından ne türden bir analitik kapasite atfetmek gerektiği tartışma konusu olan neoliberalizm kavramını kapitalizmin yapısal işleyiş süreçlerinin aynasında sorguluyor ve günümüz kapitalist gelişme dinamiklerini emek, sermaye ve mekân/toprak ilişkileri çerçevesinde bütünlüklü biçimde ele alıyor. Çalışma eleştirel yaklaşımlarla giriştiği yöntemsel ve teorik tartışmaları aynı zamanda Türkiye’de endüstri bölgeleri politikası bağlamında ele alırken, devletin bir sermaye bileşeni haline dönüşmesine dikkat çekiyor. Bununla birlikte yazar sözkonusu dönüşümün sınırlarına da işaret ediyor ve bu süreçte gelececek emek ve doğa/toprak temelli mücadelelerin belirleyici olacağını vurguluyor.

Dosyamızın bir diğer yazısı, günümüz devletin izini konut sorunu/hakkı ve daha spesifik olarak kısa süreli konut kiralama düzenlemeleri bağlamında sürdüren “Otoriter Neoliberalizm Gölgesinde Konut Hakkı: Türkiye’de Kısa Süreli Konut Kiralama Düzenlemeleri” başlıklı yazı. Gökçe Uzgören yazısında, söz konusu alanda yakın zamanda çıkarılan kanun ve yönetmeliklere odaklanıyor ve belirli bir eleştirel kuramsal çerçeve ışığında çözümlemeye çalışıyor. Yazar kısa süreli konut kiralama faaliyetlerinin giderek paylaşım sisteminden uzaklaşarak profesyonel bir işletmecilik halini aldığını vurgularken, bu süreçte konutun kullanım değerinin tasfiye edildiğini ve bu durumun konut sorununu derinleştirdiğini belirtiyor. Uzgören, konut sorununa yönelik olumsuz etkileri, haksız rekabet tartışmaları, kayıt dışılık olgusu gibi nedenlerle kısa süreli konut kiralama faaliyetlerinin Türkiye’de de yakın dönemde devletin düzenleme alanına girdiğine işaret ediyor. Uzgören’in yazısı, bu alanda daha çok ampirik odaklı yapılan çalışmalardan ayrılarak, bizzat yasal düzenlemeleri ele alıyor ve söz konusu düzenlemelerin konutu bir barınma hakkı nesnesi olmaktan çıkarak turizm sektörünün bir alt kolu olarak tanımlandığını ortaya koyuyor.

Merve Karadaban ve Gülşen Özaydın tarafından birlikte kaleme alınan “Neoliberal Devletçilik Bağlamında Özelleştirme Sonrası Kardemir ve Karabük’te Sosyo-Mekânsal Dönüşüm yazısı ise günümüz devletin izini Türkiye’nin bir sanayi kentinde (Karabük) önemli bir demir-çelik fabrikasının (Kardemir) özelleştirme sonrası hikayesi üzerinden sürüyor. Yazarlar, özelleştirmenin devletin ekonomik alandaki varlığının sona erdiği anlamına gelmediğinin altını çiziyorlar ve devletin ölçeğini, araçlarını ve müdahale biçimlerini değiştirerek Kardemir üzerindeki etkisini yeniden yapılandırıldığını ve zamanla derinleştirdiğini ileri sürüyorlar. Neoliberal devletçilik kavramını esas alan incelemede yazarlar,

Kardemir'in özelleştirme sonrası hikâyesini üç farklı döneme ayırıyorlar ve devletin değişik araçlar ve müdahale biçimleriyle yakın döneme doğru giderek artan biçimde söz konusu özelleştirilmiş şirketin merkezine yerleştiğini iddia ediyorlar. Çalışma, şirket bağlamında ortaya çıkan durumu neoliberal devletçiliğin Türkiye'de işleyiş biçimi olarak sunarken, sadece üretim süreçlerine değil, aynı zamanda kentsel ölçekte yaşanan yeniden üretim süreçlerine de dikkat çekiyor. Bu tarafıyla yazarlar neoliberal devletçiliğin sosyo-mekânsal yansımalarına da işaret ediyorlar.

Öte yandan bu sayıda, dosya kapsamı dışında yer verdiğimiz iki yazı bulunuyor. Bunlardan ilki, Nursel Tabel-Arslan'ın "Marx'ın Diyalektik Yöntemini Keşfetmek: Louis Bonaparte'ın On Sekizinci Brumaire'i Üzerine Kuramsal Bir Analiz" başlıklı makalesi. Yazar, Karl Marx'ın On Sekizinci Brumaire'i eserini bir tarihsel anlatı olmanın ötesine taşıyarak, metnin derinlerindeki metodolojik mimariyi öne çıkarmayı amaçlıyor. Bertell Ollman'ın "içsel ilişkiler" ve "soyutlama" merkezli kuramsal çerçevesini rehber edinen yazı, altyapı ile üstyapı, ideoloji ile sınıf ve çelişki ile dönüşüm arasındaki diyalektik gerilimi titizlikle ele alıyor. Marx'ın Hegelci diyalektiği "ayakları üzerine oturtma" çabasının bu somut tarihsel analizde nasıl hayat bulduğunu gösteren yazar, Bonapartizm, temsiliyet krizi ve devletin görece özerkliği gibi kavramların kurucu zeminini metodolojik bir perspektifle yeniden analiz ediyor. Proletaryanın gelecekteki devrimci potansiyelini "kendi ezgileriyle dans ederek" yükseleceği bir umutla harmanlayan bu makale, Marksist yöntemi yalnızca teorik olarak kavramıyor, somut siyasal olgulara uyguluyor.

Dosya dışı olarak sayımızda yer alan bir diğer yazı olan "Faşizm, Savaş ve Çocukluğun Toplumsal-Politik İnşası" başlıklı çalışma ise Tuğba Canbulut'a ait. Yazar, çocuk ve çocukluk kavramını faşizm ve savaş gündemleri ile birlikte siyaset biliminin konusu yapıyor: Bir yandan çocuğu siyaset bilimi disiplininin araştırma nesnesi hâline getirirken, diğer yandan onun politik bir özne olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunuyor. Bu doğrultuda Foucault'nun "beden siyaseti", Agamben'in "çıplak hayat", Adorno'nun "otoriter kişilik" ve Butler'in "yaşanabilir yaşam" kavramsallaştırmalarından ilham alan yazar, çocukluğu psikolojik ve eğitsel bakışın ötesine taşıyor. Faşist iktidarların savaş aracılığıyla kendi egemenliklerini tahkim ederken nüfus yönetimi, eğitim ve toplumsal yeniden üretim politikaları çerçevesinde çocuğu doğrudan bir siyasal hedef olarak konumlandıklarını ortaya koyuyor. Bu yaklaşımın devamında ise faşist rejimleri, onların ekonomi politikleri içerisinde çocuğu politik ve hukuksal bir varlık olarak dahil ederek değerlendiriyor.

Sayımızı yakın zamanda devlet üzerine yayımlanmış bir kitap incelemesi ile tamamlıyoruz. Rob Hunter, Rafael Khachaturian ve Eva Nanopoulos'un derlediği ve 2023 yılında yayımlanan *Marxism and the Capitalist State: Towards a New Debate* başlıklı kitap, bu sayıda yapmaya çalıştığımız tartışmaları da içeren on bir ayrı yazıyı barındırıyor. İncelemesinde Mustafa Bayram Mısır, kitaptaki yazıları bir dizi eksende yeniden ele alıyor ve oldukça değerli bir eleştirel tanıtım yazısı ortaya çıkıyor. Yazar, kapitalist devlet üzerine bu önemli derleme kitabı sadece okuyucularımızın dikkatine sunmuyor, aynı zamanda kendisinin devlet üzerine yaptığı çözümlemelerde öne çıkardığı bazı meselelerle eleştirel bir diyalog içinde tartışıyor. Mısır, genel olarak kitabı devletin krizi, sınırları ve çelişkilerini görünür kılan önemli bir çalışma olarak tanımlamakla birlikte, söz konusu sonuçların her şeye rağmen nasıl yönetilebilir hale getirildiğini ortaya koyamadığını vurguluyor. Yazar bu durumun temel nedeni olarak kendi çalışmalarında öne çıkarmaya çalıştığı kapitalist devletin siyasal iktidar-kamu hizmeti birliği özelliğinden kaynaklanan egemenlik ideolojisi olduğunu ileri sürüyor ve bu doğrultuda özgün bir sav ortaya koyuyor.

İyi okumalar dileriz...